

Sygn. akt IV Pa 67/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Katarzyna Antoniak

Sędziowie: SO Elżbieta Wojtczuk

SO Jacek Witkowski (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. L.

przeciwko Zespołowi Szkół Nr (...) w Ł.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

na skutek apelacji pozwanego Zespołu Szkół Nr (...) w Ł.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 lutego 2015r. sygn. akt IV P 490/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego Zespołu Szkół Nr (...) w Ł. na rzecz powódki J. L. kwotę 90 (dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt IV Pa 67/15

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 10 października 2014 r. przeciwko Zespołowi Szkół nr (...) w Ł. powódka J. L. domagała się ustalenia istnienia stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, poczynwszy od dnia 1 września 2009 r. pomiędzy nią a pozwanym pracodawcą i zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że jest nauczycielem kontraktowym od 1 września 2009 r. Od 1 września 2008 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Zespole Szkół nr (...) w Ł., początkowo jako nauczyciel stażysta. Od tamtej pory miała zawartych 5 kolejnych umów o pracę na czas określony jednego roku szkolnego, w różnym wymiarze zajęć. Ostatnia z zawartych umów o pracę na czas określony była w pełnym wymiarze czasu pracy. Powódka wskazała, że zgodnie z art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela powinna z nią być zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony, gdyż jest nauczycielem kontraktowym, a tylko potrzeby wynikające z organizacji nauczania lub

zastępstwa nieobecnego nauczyciela pozwalają na zawieranie z takim nauczycielem umowy o pracę na czas określony. Podniosła, iż ma interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy zawartego na czas nieokreślony, gdyż takie ustalenie będzie miało bezpośredni wpływ na szereg jej uprawnień wynikających z przepisów prawa pracy, Karty Nauczyciela, jak np. zagwarantowanie okresu wypowiedzenia.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany podkreślił, że w okresie zatrudniania powódki nie zdarzyła się kontynuacja nauczania w klasach I-III, powódka była zatrudniana na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela lub na część etatu, która zależała od tego, czy nauczyciele zatrudnieni na czas nieokreślony będą musieli uzupełniać etat czy też nie. Zdaniem pozwanego nie było więc możliwości zapewnienia powódce zatrudnienia na czas nieokreślony w pełnym wymiarze godzin z powodu zatrudniania jej na czas nieobecności nauczycieli przebywających na urlopie dla poratowania zdrowia oraz braku możliwości zabezpieczenia etatu na kolejne lata szkolne. Zatrudnianie powódki na czas określony wynikało więc z potrzeb organizacyjnych szkoły, zgodnie z art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, zaś powódka nigdy nie kwestionowała zawierania z nią umów tego rodzaju.

W wyroku z dnia 13 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt I ustalił, iż powódkę J. L. od dnia 1 września 2009 r. łączy z pozwanym Zespołem Szkół Nr (...) w Ł. stosunek pracy nawiązany na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony oraz w pkt II zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 77 (siedemdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W skład jednostki oświatowej pod nazwą Zespół Szkół nr (...) w Ł. wchodzi Szkoła Podstawowa nr (...), Gimnazjum nr 1 oraz I Liceum ogólnokształcące. J. L. w dniu 1 września 2008 r. została zatrudniona w Zespole Szkół nr (...) w Ł. na stanowisku nauczyciela stażysty w szkole podstawowej, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony do 31 sierpnia 2009 r. Powódka posiada uprawnienia do nauczania w edukacji wczesnoszkolnej oraz prowadzenia zajęć plastyki, zajęć artystycznych i do pracy jako wychowawca w świetlicy.

Od 1 września 2008 r. do 30 czerwca 2009 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała A. K. (1), nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej.

W dniu 4 lipca 2009 r. J. L. uzyskała stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego.

W dniu 1 września 2009 r. powódka zawarła z Zespołem Szkół nr (...) w Ł. umowę o pracę na czas określony od 1 września 2009 r. do 10 września 2009 r. w wymiarze 10/18 etatu na stanowisku nauczyciela kontraktowego, w tym w gimnazjum na 6/18 etatu i szkole podstawowej na 4/18 etatu, po czym w dniu 11 września 2009 r. pozwany zawarł z nią kolejną umowę o pracę od 11 września 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r. na stanowisku pedagoga szkolnego, w wymiarze pełnego etatu, w tym po 10/20 etatu w gimnazjum i w szkole podstawowej.

Od 1 września 2009 r. do 26 czerwca 2010 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała H. M. pracująca na stanowisku pedagoga. W dniu 31 sierpnia 2010 r. J. L. zawarła z Zespołem Szkół nr (...) w Ł. w umowę o pracę na czas określony od 1 września 2010 r. do 31 sierpnia 2011 r. na stanowisku nauczyciela oddziału przedszkolnego w wymiarze pełnego etatu w szkole podstawowej. Od 1 września 2010 r. do 22 czerwca 2011 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała A. G. pracująca w nauczaniu zintegrowanym. W dniu 31 sierpnia 2011 r. powódka zawarła z pozwanym umowę o pracę na czas określony od 1 września 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. na stanowisku nauczyciela w wymiarze 16,5/18 etatu, w tym w szkole podstawowej w wymiarze 12,5/18 etatu, a w gimnazjum w wymiarze 4/18 etatu. W dniu 29 sierpnia 2012 r. J. L. zawarła z pozwanym umowę o pracę na czas określony od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2013 r. na stanowisku nauczyciela wychowawcy w wymiarze 1/2 etatu w szkole podstawowej, zaś w dniu 11 lutego 2013 r. strony zawarły aneks do tej umowy, zgodnie z którym od 1 marca 2013 r. powódka podjęła zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy, a jej warunki pracy w pozostałym zakresie nie uległy zmianie. Od 3 września 2012 r. do

28 czerwca 2013 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała A. K. (2) pracująca w świetlicy. W dniu 30 sierpnia 2013 r. powódka zawarła z Zespołem Szkół w nr 1 w Ł. umowę o pracę na czas określony od 1 września 2013 r. do 31 sierpnia 2014 r. na stanowisku nauczyciela oddziału przedszkolnego w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 11 lutego 2013 r. do 10 lutego 2014 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała J. W. pracująca w edukacji wczesnoszkolnej. Od 1 września 2013 r. do 27 czerwca 2014 r. z urlopu dla poratowania zdrowia korzystała A. C. pracująca w edukacji wczesnoszkolnej.

W dniu 10 czerwca 2014 r. J. L. uzyskała stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. Od roku szkolnego 2014/2015 pozwany zatrudniał na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, pracującą dotąd na podstawie umowy o pracę na czas określony U. K., nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej. Z dniem 1 września 2014 r. w Zespole Szkół nr (...) w Ł. zostali zatrudnieni nowi nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, T. W. i M. Ł., na podstawie umów o pracę na czas określony.

Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo wniesione przez J. L. opierało się na uzasadnionych podstawach i podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (j. t. Dz. U. z 2006 r., nr 97, poz. 674 ze zm.) stosunek pracy z nauczycielem kontraktowym nawiązuje się na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem ust. 7. Zatrudnienie nauczyciela kontraktowego na podstawie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela w oparciu o umowę o pracę na czas określony jest wyjątkiem. W myśl tego przepisu jest to prawnie możliwe tylko wówczas, gdy zachodzi potrzeba zastępstwa nieobecnego nauczyciela lub potrzeba wynikająca z organizacji nauczania. Przepis ten, jak zauważył Sąd Rejonowy, jako regulujący wyjątek od zasady, należy wyklądać ściśle. Zatrudnienie nauczyciela kontraktowego na podstawie umowy o pracę na czas określony jest dopuszczalne tylko wówczas gdy staje się konieczne w świetle wynikających z tego przepisu przesłanek. Taka wyjątkowa podstawa zatrudnienia nie może być zależna od uznania pracodawcy. Byłoby to sprzeczne z gwarancyjnym charakterem norm prawnych regulujących stosunek pracy nauczyciela kontraktowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2006 r., I PK 62/06, Pr. Pracy 2007/2/31).

Jak wskazał Sąd Rejonowy, użyte w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela pojęcie „organizacja nauczania”, której potrzeby mają uzasadniać zatrudnienie na czas określony należy odnieść do zasad funkcjonowania szkoły (liczba klas, rodzaj przedmiotów, liczba godzin lekcyjnych, liczba etatów, czas nauczania poszczególnych przedmiotów, zmienność pracy szkoły) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r. I PKN 226/97, OSNAPiUS 1998/11/328).

Sąd I instancji stwierdził, iż brak było podstaw do nawiązania z powódką z dniem 1 września 2009 r. umowy o pracę tylko na czas określony, jak również zatrudniania jej na takiej podstawie w kolejnych latach szkolnych. Z żadnego bowiem dokumentu przedstawionego przez stronę pozwaną nie wynika, aby powódka kiedykolwiek była zatrudniona na zastępstwo za jakiegoś innego pracownika. Umowa o pracę na zastępstwo, na którą to powoływał się pozwany stanowi natomiast odrębny rodzaj umowy o pracę (art. 25 § 1 zd. 2 kp) i fakt, że jest zawierana na czas określony ze względu na konieczność zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy, na okres obejmujący czas tej nieobecności, powinien być oddany w treści takiej umowy. W przypadku powódki zawierane przez nią z pozwanym umowy o pracę nie zawierają zaś takiej wzmianki.

Podnieść trzeba, że w roku szkolnym 2009/2010 powódka miała być zatrudniona w wymiarze 10/18 etatu jako nauczyciel, jednak ostatecznie zatrudniono ją w pełnym wymiarze godzin na stanowisku pedagoga szkolnego, zdaniem pozwanego w zastępstwie H. M., która skorzystała z urlopu dla poratowania zdrowia. Niewątpliwie więc istniała możliwość zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony, gdyż powódka mogła objąć obowiązki nauczyciela na 10/18 etatu i pedagoga na pełny etat. Pozwany postanowił jednak powiązać jej zatrudnienie w tamtym roku szkolnym, jedynie nieformalnie, gdyż jej umowa o pracę o tym nie stanowi, ze skorzystaniem z urlopu dla poratowania zdrowia przez innego nauczyciela. Powrót tego nauczyciela do pracy powodowałby bowiem, że powódka zachowałaby co najmniej połowę etatu w kolejnym roku szkolnym, co pozwalałoby jej nadal pracować na podstawie umowy na czas nieokreślony, czego najwyraźniej pozwany chciał uniknąć i na rok szkolny 2009/2010

pozostawił ją w zatrudnieniu tylko na stanowisku pedagoga, a godziny plastyki przydzielił A. D., która zyskała w ten sposób 4 godziny ponadwymiarowe. Z arkusza organizacyjnego nie wynika jednocześnie, aby powódce odebrano 6 godzin w gimnazjum (2 godziny plastyki i 4 godziny zajęć artystycznych).

Jak zauważył Sąd pierwszej instancji, pozwany nietypowo, bo zaledwie na 10 dni zawarł z powódką umowę o pracę na czas określony w dniu 1 września 2009 r. na 10/18 etatu na stanowisku nauczyciela kontraktowego, po czym w dniu 11 września 2009 r. zawarł z nią kolejną umowę o pracę obowiązującą w tym samym roku szkolnym, od 11 września 2009 r. do 31 sierpnia 2010 r. na stanowisku pedagoga szkolnego w wymiarze pełnego etatu, maskując w ten sposób fakt, że już od początku tego roku szkolnego była możliwość zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Jak wskazał Sąd I instancji, wyjątkowa regulacja, jaką stanowi art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela w przypadku J. L. stała się regułą.

Sąd pierwszej instancji powołał się również na poglądy orzecznictwa, które przyjmuje, iż zawarcie umowy o pracę w stanie faktycznym, w którym nie były spełnione te przesłanki, oznacza nawiązanie stosunku pracy na czas nieokreślony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1994 r., I PZP 28/94, OSNP 1994/10/160, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., I PK 638/03, www.sn.pl).

W świetle powyższego Sąd pierwszej instancji uznał, że w wyniku zawarcia między stronami niniejszego postępowania umowy o pracę w dniu 1 września 2009 r. powstał stosunek pracy zawarty na czas nieokreślony. Sąd Rejonowy wskazał przy tym, iż w świetle art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela zasadniczo już pierwszy stosunek pracy z nauczycielem kontraktowym powinien być nawiązany na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony, dyrektor pozwanego już w przypadku umowy z dnia 1 września 2009 r. powinien zawrzeć z powódką właśnie taką umowę, bo odstąpienie od tego nie miało nic wspólnego z zaistnieniem potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela.

W ocenie Sądu I instancji powódka ma interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy w rozumieniu art. 189 kpc, gdyż w sytuacji powódki istnieje niepewność, co do istnienia stosunku pracy, zaś pozytywne ustalenie zapewni jej ochronę prawnie chronionych interesów i wzmocni trwałość stosunku pracy.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy oparł o art. 98 § 1 kpc oraz § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2003 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany. Zaskarżył przywołane orzeczenie w całości i zarzucił:

-naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego tj. przyjęcie, iż w okresie zatrudnienia powódki nie istniała racjonalna potrzeba zastępstwa nieobecnego nauczyciela lub potrzeba wynikająca z organizacji nauczania, podczas gdy zeznania świadków, stron, arkusze organizacyjne potwierdzały te okoliczności;

-naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego tj. pominięcia zeznań świadków i stron odnośnie przyczyn zatrudnienia powódki na czas określony, podczas gdy z zeznań tych jednoznacznie wynikało, że umowy zawierane przez powódkę miały faktycznie charakter umowy na zastępstwo;

-naruszenie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, wynikające z naruszeń przytoczonych przytoczonych w punktach pkt 1 i 2, tj. niezastosowanie tego przepisu i błędną wykładnię przez Sąd, co w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia powództwa;

-naruszenie art. 189 kpc wynikające z naruszeń przytoczonych w pkt 1 i 2, tj. jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że powódka miała interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy, co w świetle zgromadzonego w sprawie materiału

dowodowego było nieuzasadnione, gdyż istniały okoliczności przemawiające za zastosowaniem art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Wobec powyższego apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości ew. o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. Wniósł przy tym o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje. W uzasadnieniu skarżący wskazał, iż Sąd I instancji pominął i nie odniósł się do zeznań przesłuchiowanych świadków oraz pozwanego, z których, jego zdaniem, jednoznacznie wynika, iż od czasu pierwszego zatrudnienia powódki istniały obiektywne przesłanki uzasadniające zastosowanie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. Zdaniem pozwanego, powódka miała świadomość zatrudnienia na zastępstwo, co wynika ze złożonych w sprawie zeznań. Skarżący podniósł, iż z zeznań byłego jak i obecnego dyrektora pozwanej wynika istnienie obiektywnych przesłanek, na podstawie których podjęto decyzję o zatrudnieniu powódki na umowę o pracę na czas określony.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego, jako niezasadna, podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy zebrał obszerny materiał dowodowy i dokonał jego oceny w granicach przewidzianych treścią art. 233 § 1 kpc. Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy w Siedlcach. W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty i wnioski apelacyjne nie mogły odnieść zamierzonego skutku, gdyż Sąd Rejonowy wydał prawidłowy wyrok oraz należycie i w sposób wyczerpujący go uzasadnił.

Tym samym jako nietrafne należy określić podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art. 233 § 1 kpc. Wskazać należy, iż zawierane z powódką umowy o pracę miały w istocie maskujący charakter. Przyjmowano, iż powódka jest zatrudniana na czas określony. Celem powyższego miało być zastępstwo za innego pracownika. Żadna jednak z zawartych umów nie była w istocie umową na zastępstwo, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd Rejonowy. Podkreślić należy, iż przepis art. 25 § 1 kp na zastosowanie również w przypadku zatrudniania nauczycieli. Jeśli rzeczywiście intencją pracodawcy było zawarcie z powódką umowy na zastępstwo, to w każdej z zawieranych umów powinno znaleźć się wskazanie, iż jest to umowa na zastępstwo wraz z podaniem nazwiska zastępowanego nauczyciela. Skoro treść umów nie zawierała takich informacji, to nie sposób uznać, iż strony łączyły umowy o zastępstwo. Oceny tej nie może zmienić podnoszona przez apelującego treść zeznań, w tym byłego i aktualnego dyrektora pozwanej placówki. Jako niezasadne określić również należy zarzucanie Sądowi pierwszej instancji dokonania dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz braku jego wszechstronnego rozważenia. Powyższe zarzuty stanowią jedynie uzasadnienie trafności forsowanej przez apelującego wersji zdarzeń.

Wskazać należy, iż kluczowym w niniejszej sprawie jest stan zaistniały w 2009 r. Sąd pierwszej instancji słusznie ustalił, iż istniała możliwość zatrudnienia powódki na czas nieokreślony od 1 września 2009 r. A zatem, niezatrudnienie J. L. na czas nieokreślony od wskazanej daty stanowi naruszenie art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela.

Podobnie, jako prawidłowe należy uznać stwierdzenie Sądu Rejonowego, iż powódka miała interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy. Sąd Okręgowy podzielił powyższe ustalenia.

W związku z tym apelacja pełnomocnika pozwanego podlegała oddaleniu z mocy art. 385 kpc. Jednocześnie Sąd Okręgowy z mocy art. 98 § 1 i 3 kpc oraz § 11 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (t. j. Dz.U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej

udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2015 poz. 1078) zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.